

Janitsjarkorpset – historien og repertoaret.

av Odd Terje Lysebo

Janitsjarkorps er en norsk betegnelse på et musikkorps bestående av treblås, messing og slagverkinstrumenter. En janitsjar var opprinnelig livvakt for sultanen i det gamle Tyrkia.

I wienerklassisismen oppsto det en mote hvor orientalsk, tyrkisk musikk var meget populær. Mozart, Beethoven og flere av deres samtidige, skrev blant annet musikk hvor fløyter og andre blåseinstrumenter, samt «eksotiske» slagverkinstrumenter som triangel var en viktig ingrediens.

Denne musikken ble kalt janitsjarmusikk. Senere har dette navnet vært knyttet til en spesiell type korpsmusikk i Norge, og vi er det eneste landet som fortsatt bruker begrepet på denne måten.

Dersom man skal se på korpsmusikken historisk, bør man i utgangspunktet dele historikken i 2, den militære utvikling og den sivile. Begge retninger har lange tradisjoner og har alltid hatt klare funksjoner. En av hovedårsaken til at man opprettet korps, dvs. sammensetninger av blåseinstrumenter, var at ensemblet skulle spille utendørs og derfor måtte man bruke såkalte «lydsterke» instrumenter.

For å få forståelse for repertoaret er det viktig å kunne skille mellom to funksjoner, det kunstneriske og det pedagogiske. Store deler av korpsenes repertoar er skrevet som pedagogisk musikk for skole eller amatørkorps, og

tar selvsagt hensyn til utøvernes ferdigheter og musikalske nivå. Kunstmusikken er skrevet uten hensyn til instrumentalistenes ferdigheter og utelukkende med mål om å skape et kunstnerisk uttrykk. Vi skal se nærmere på begge disse typene musikk senere.

Et annet viktig moment i historien om repertoaret, er den tekniske utviklingen av de forskjellige instrumenter. Hvordan de forskjellige tre og messinginstrumentene har utviklet seg gjennom tidene har selvsagt vært avgjørende for musikernes ferdigheter. Utvikling av messinginstrumentene til kromatiske instrumenter, når klarinetten ble utviklet osv. har selvsagt vært avgjørende for hva slags musikk de enkelte komponistene skrev.

Et annet momentet som har vært avgjørende for repertoaret er utviklingen av besetningene og manglende standardisering av besetninger. De fleste land har utviklet sin spesielle besetning og variasjonene er store fra land til land. Dette har ofte gjort det vanskelig med utbredelsen av musikken på tvers av landegrensene. Selv i dag har ikke korpset en internasjonal standardisert besetning slik som symfoniorkesteret. Unntakene her er brass band og «wind ensemble» (blåseensemble) som vi skal se nærmere på senere.

55

Militærmusikken

Historisk sett er det ingen tvil om at det er militærmusikken som har hatt størst betydning for utviklingen av musikkorpse. Militærmusikken var opprinnelig rent funksjonelt, den hadde viktige praktiske oppgaver i et hvert forsvar. Man oppdaget tidlig at dersom mange soldater skulle flyttes fra et sted til et annet, så var det enklest å foreta forflytningen når alle marsjerte i takt. For å få til dette, trengte man en tromme til å slå rytmen. Det gikk ikke lang tid før man fant ut at soldatene ble mer motiverte, og at forflytningen gikk lettere, dersom man hadde en melodi å marsjere etter i tillegg til rytmen. Man la til en fløyte og militærorketret var startet.

Når det skulle gis kommandoer til mange soldater strakk ikke den menneskelige stemme til. En signaltrompet ble anskaffet til å spille signaler som ordre til soldatene. Disse signaler var ordre både under kamphandling og i fred. «Rykk fram» var et signal. «Fyr», «tilbaketrekning», «gi hesten vann», «mat-signal» og «tappenstrek» er andre eksempler på signaler.

Signaltrompet, tromme og fløyter ble etter hvert slått sammen med andre instrumenter og større orkestre ble formet. Disse hadde viktige oppgaver i militære seremonier. De underholdt soldatene mellom slagene, og de var forsvarets «blide» ansikt utad mot sivilbefolkningen.

Musikken sto meget sterkt i forsvaret over hele Europa, og allerede i 1442 finner man nedtegninger i England om et orkester med militærtilknytning. Kong Georg 4. hadde et orkester med «shalmes and small pipes» og senere med «sakbusshes and shalmoyes». Shalmes eller shalmoyes var en forløper til oboen og dannet basis i blåseorkesterne i fire hundre år, inntil den ble utkonkurrert av klarinetten. Sakbussh (sacbut – forløper til trombonen) var på denne tiden det eneste kromatiske messingblåserinstrumentet.

1678 ble det første offisielle kongelige militærkorps opprettet i England. Besetningen besto av blokkfløyte, fløyter, shawm, cornetter av forskjellig stemming (bass, tenor, sopran), curtalls (en tidlig fagott) og tromboner i forskjellige stemminger.

I Frankrike ble det i 1663 bestemt at hvert kompani skulle ha et orkester bestående av 4 oboister (hautbois). Mange av datidens store franske komponister skrev musikk for disse korpse. bl.a. har Jean Baptiste Lully (1632-87) skrevet både marsjer og annen musikk. Ludvig den XV hadde bl.a. et militærkorps «Les Douze Grand Hautbois» med 10 oboer og 2 fagotter.

Rundt 1760 –70 ble klarinetten en viktig del av militærkorpseenes besetning. «Royal Artillery Band» i England hadde i 1762 følgende besetning: 4 obo, 4 klarinetter, 2 fagotter, 2 trompeter og 2 horn.

Frederik Den Store av Preussen hadde i 1763 denne sammensetningen i sitt militærkorps: 2 oboer, 2 klarinetter, 2 fagotter, 2 horn og trommer.

Ser vi bort fra trommene var dette en besetning som i wienklassisismen ble kalt for «harmonimusik», en besetning brukt av de fleste av tidens store komponister.

I USA hadde «US Marine Band» som er det eldste amerikanske militærkorpset, hadde følgende besetning i 1799: 2 oboer, 2 klarinetter, 1 fagott og 2 horn.

Her er det verdt å legge merke til at ingen av disse korpse hadde trompet i besetningen.

At besetningene var svært varierende, viser bl.a. Haydns to marsjer fra 1795 skrevet til «Derbyshire Yeomanry» som hadde følgende besetning: 4 klarinetter, 2 fagotter, 1 serpent, 1 horn og 1 trompet.

Serpenten er nå kommet inn som det viktigste bassinstrumentet, ellers er det verdt å legge merke til at dette korpset ikke hadde obo.

Utviklingen videre gikk nå i retning av flere klarinetter, flere fløyter og mer utstrakt bruk av messinginstrumenter. Størrelsen på korpset ble også betydelig øket. Svært meget skjedde nettopp i overgangen fra 17 – 18 hundretallet.

I 1802 hadde Napoleon følgende militærorkester i Frankrike: *1 piccolo, 1 høy klarinett i høy F, 16 klarinetter i C, 4 fagotter, 2 serpenter, 2 trompeter, 1 basstrompet, 4 horn, 3 tromboner, 2 lilletrommer, 1 basstromme, 1 triangel og 2 par cymbaler.* Totalt 40 musikere.

De neste 50-60 årene skjer det veldig mye. Utviklingen av instrumentene gikk raskt og besetningene endret seg etter denne utviklingen.

Gullalderen

I Preussen hadde Wilhelm Wieprecht enorm betydning for utviklingen av militærkorpset. I 1838 overtok han ansvaret for de Preussiske militærkorpset og standardbesetningen for korpset skulle være: *2 fløyter, 2 oboer, 1 klarinett i høy Ab, 2 klarinetter i Eb, 8 klarinetter i Bb, 2 fagotter, 2 kontrafagotter, 4 horn, 4 trompeter, 4 kornetter, 2 tenorhorn (baritoner), 1 euphonium, 4 tromboner, 4 bombardons (basser) og 5 slagverk.*

Her har vi faktisk fått utviklet en fullt «moderne» besetning, solid utbygd i alle grupper. Den største endringen ligger i utbyggingen av tenor og bassinstrumenter, samt en komplett hornkvartett. Tilsvarende utvikling foregikk også i det andre vestlige landene og resultatet var at komponister og arrangører nå hadde et nytt spennende musikalsk medium å skrive for. Noe som førte til et betydelig antall komposisjoner og ikke minst arrangementer.

Militærmusikkens betydning i det internasjonale musikkliv var på denne tiden ganske stor. Korpset var store og repertoaret var bredt. Statusen til militærkorpset var svært betydelig. I 1867 ble det arrangert en stor internasjonal konkurranse for verdens fremste militærkorps i Paris. Her deltok de fremste korpset fra Preussen, Baden, Bayern, Østerrike, Spania, Nederland, Belgia, Russland og Frankrike selv stilte med 2 korpset «Musique de la Garde de Republicaine» og «Les Guides».

Pliktnummeret var Carl Maria von Weber: «Oberon-Overture,» og som dommere var datidens mest berømte komponister, orkesterdirigenter og musikkpersonligheter: *Hans von Bülow, Félicien David, Amboise Thomas, Leo Delibes, Eduard Hanslick og Georges Kastner.*

Antall musikere i korpset var varierte mellom 51 og 85. Besetningene var meget interessante (se neste side):

57

Følgende repertoar ble framført:

	Preussen	Baden	Bayern	Østerrike	Spania	Nederland	Belgia	Russland	Garde Rep	Guide
Piccolo	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Fløyte	2	2	2	2	2		1	1	2	2
Obo	3				2	2	2	2	2	3
Engelsk horn	1							1		
Klarinett høy Ab	1			2	1					
Klarinett i Eb	4	2	4	4	2	2	2	2	4	3
Klarinett i Bb	16	15	10	12	13	10	16	15	8	12
Bassetthorn								1		
Bassklarinet			1	2				1		
Sopran saxofon						1	1	1	2	1
Alt saxofon						1	1	2	2	2
Tenor Saxofon						1	1	2	2	1
Bariton saxofon						1	1	3	2	1
Bass saxofon									1	
Fagott		6	2	1	2	3	2	4	2	
Kontrafagott	4				2			1		
Kornett	4	1	3	2	2	2	2	2	4	4
Trompet	8	5	8	12	6	4	4	8	3	3
Horn	4	3	5	6	4	4	5	8	2	3
Trombone	8	4	3	6	6	3	4	6	5	5
Flygelhorn Eb		3			1				1	1
Flygelhorn Bb		3	3	6	2	1	2		2	2
Alto saxhorn	4	1	2	3	2	2	1		3	2
Baryton saxhorn	6	3	1	3	2	2		2	2	2
Bass saxhorn	6	1		8	1	2	4		5	6
Kontrabass saxhorn i Eb		2	3		2	1	2	3	2	3
Kontrabass saxhorn i Bb		3			2	1	3	3	2	2
Kontrabass						3				
Slagverk	6	3	4	5	3	5	2	3	4	1
Totalt	85	54	51	76	59	51	59	70	60	62

58

Preussen	G. Meyerbeer	Fantasi fra Profeten
Baden	F. Mendelsohn	Finale fra Lorelei
Bayern	R. Wagner	Introduksjon og brudekor fra Lohengrin
Østerriker	G. Rossini	Overture Wilhelm Tell
Spania		Fantasi over nasjonale melodier
Nederland	C. Gounod	Fantasi fra Faust
Belgia	G. Rossini	Potpourri fra Wilhelm Tell
Russland		Fantasi over nasjonale melodier
Garde Republican	R. Wagner	Brudekor og bryllupsmarsj fra Lohengrin
Guides		Fantasi over Carneval i Venedig

En klar vinner av konkurransen ble Preussen under sin leder Wilhelm Wieprecht.

Repertoaret for disse korpene avspiller programmet for militærkorps i over en 100 års periode.

Fra 1850 var hovedtyngden av musikken som ble framført transskripsjoner av kjente overtureer, samt fantasier fra operaer, operetter, balletter m.m. Dette sammen med karakterstykker og marsjer, dannet kjernen i repertoaret. Interessant er det fra Paris i 1867 å se at flere av korpssene gir seg i kast med transkribert samtidsmusikk, for eksempel Wagner, Gounod og Meyerbeer. Wagner har ved flere tilfeller uttalt seg svært positivt om sin musikk arrangert for korps og oppfordret arrangører og korpsdirigenter til å arrangere hans musikk.

I de fleste land foregikk en rik utvikling av militærkorpssene på denne tiden.

I England ble utviklingen preget av familiene Godfrey og Winterbottom som i over 100 år var retningsgivende for utviklingen av den engelske militærmusikken som dirigenter og arrangører.

Military Band Journal var serier av utgivelser fra forskjellige engelske musikkforlag som Chappell og Boosey & Hawkes. Mange av arrangementene som ble utgitt er fortsatt av høy kvalitet og fungerer utmerket for moderne korps.

Daniel (Dan) Godfrey overtok som dirigent for «The Grenadier Guards» i 1856 og ledet dem fram til 1896. I 1888 hadde «The Grenadier Guards» følgende besetning: 1 piccolo, 2 fløyter, 2 oboer, 4 Eb klarinetter, 14 Bb klarinetter, 1 Eb tenor klarinett, 1 Bb bass klarinett, 2 fagotter, 1 kontrafagott, 6 kornetter, 2 trompeter, 4 horn, 3 tromboner, 1 baritone, 4 euphoniumer, 6 tuba og 3 slagverk, tilsammen 57 musikere.

Dette er besetningen Dan Godfrey, og hans sønn med samme navn, laget sine fantastiske arrangementer for. De fleste ble utgitt på Chappell.

Besetningene for militærkorpssene videre ut over på 1900 tallet gikk i retning av større treblåsgrupper og mindre messing, besetningene ble mer og mer symfoniske.

Etter 1950 har det skjedd lite internasjonal utvikling på utviklingen av militærkorpssenes besetning. I 1950 hadde «US Air Force Band» følgende besetning: 6 fløyter (*piccolo dobles*), 3 obo (*eng. horn dobles*), 1 Eb klarinett, 14 Bb klarinetter, 1 Eb alt klarinett, 1 bass klarinett, 4 fagott(*kontra dobles*), 2 alt saxofoner, 1 tenor saxofon, 1 barytonsaxofon, 11 kornett/trompet, 8 horn, 6 tromboner (4 tenor, 2 bass), 3 barytoner, 4 tuba, 4 celli, 4 kontrabasser, 1 harpe og 6 slagverk

I Paris har «Musique de la Garde Republicaine» på samme tid følgende sammensetning: 4 fløyter, 2 oboer, 1 engelsk horn, 3 fagotter, 1 kontrafagott, 2 Eb klarinetter, 30 Bb klarinetter, 1 bassklarinet, 2 sopransaxer, 2 altsaxer, 2 tenorsaxer, 2 barytonsaxer, 5 trompeter, 3 flygelhorn, 5 horn, 3 tromboner, 2 baryton, 3 tuba, 3 celli, 2 kontrabasser, 1 harpe og 5 slagverk.

Her er det verdt å merke seg at begge korpssene bruker både celli og kontrabasser. Kontrabassen er i dag et standard instrument i korpssammenheng, mens cello er mer uvanlig, mest utbredt i mellom og syd Europa.

Ved å sammenligne disse to besetningene, ser man lett at på grunn av de store forskjellene vil det være svært vanskelig å få musikk skrevet for et av ensemblene til å klinge godt med den andre besetningen. Her berører vi selvsagt hovedproblemet med manglende internasjonal standardiseringer av besetningene.

Militærmusikken har hatt enorm betydning for utvikling av sivile korps, amatør og skolekorps. Den profesjonelle besetning har alltid vært et mønster for amatørkorpssene. De fleste korps har også alltid hatt de samme funksjonene som militærkorpssene med marsjering og utendørs konserter. Uniformene har ofte militært tilsnitt. Repertoaret har også vært tilsvarende, ofte mer underholdende enn kunstnerisk.

59

Utvikling av sivile korps

Sammensetning av blåsere (korps) ut over det militære finner man også lang tilbake i historien. Fram til opplysningstiden var faktisk blåseensemblerne uten særlig konkurranse og spilte en meget betydelig rolle i samfunnet. Fra den grunnleggende rollen blåserne spilte i det gamle Rom og Hellas, til den viktige rollen de hadde som fast ansatte musikere ved kirker, hoff og som bymusikere i Vest-Europa fra 1400–1700, hvor et hvert ensemble av høy aktelse var besatt av blåsere.

Trompeten, som hos de gamle hebreerne bare ble spilt på av ypperstepresten, beholdt sin betydning og var fortsatt i Vest-Europa symbolet på høyeste status. I barokken fikk blåseinstrumentene en stor åndelig betydning. Disse instrumentene var det nærmeste man kunne komme den menneskelige stemme, i tillegg var de ofte laget av ben, dyrehorn, skjell etc. levende organismer. I de første 2/3 av barokken var den vanlige mann omgitt av åndelig musikk spilt av blåseensembler. Fra rådhusårnet, fra kirken hørte man flerstemt blåsemusikk gjerne spilt av bymusikantene.

Kuhnau som var Bachs etterfølger uttalte: - *«Under festivalene, når våre bymusikere spiller åndelige sanger på sine tromboner, hver takt former i oss bildet av syngende engler.... I himmelen vil den instrumentale musikken bli spilt av blåsere.*

En av de mest betydningsfulle komponister fra den Venezianske skolen Giovanni Gabrielli (1557–1612) brukte samlinger av blåsere for å frembringe spesielle klanglige effekter i St. Markus kirken i Venezia og utnyttelse av kirkens spesielle rom, akustikk og dens galerier. I «Sacrae Symphoniae» bruker han bl.a. 2 ensembler -instrumentale kor, mot hverandre. Han instrumenterer for blåsere men bruker av og til en enslig stryker. Komponisten skriver for de instrumentene han disponerer og for å oppnå en helt spesiell klang.

Jean Baptiste Lully (1632–1687) skrev musikk for Kong Ludvig den 14.' korps, som i tillegg til en militær funksjon også var kongens hoffmusikere.

Georg Friedrich Händel (1685-1759) komponerte i 1749 Royal Firework Music til en stor feiring i Green Park, London 27. april 1749 til minne om freden i Achen. I partituret skriver Händel for følgende sammensetning: 24 oboer, 12 fagotter, 9 trompeter, 9 horn og 3 pauker. Han skrev også for en serpent, men strøk ut stemmen før uroppførelsen. Dette er vel for oss en skremmende besetning, men ut fra datidens instrumentale ressurser og tatt i betraktning at dette skulle fremføres utendørs for titusener av mennesker, er sammensetning svært logisk.

Sivile korps (blåseensembler) i wienerklassisismen (1750 – 1800)

Opplysningstiden snudde mennesket vekk fra de åndelige verdier til humanismen, musikken skulle nå tale heller fra menneskets sjel enn fra gud. Trompeten mistet sin betydning og fikk en underordnet rolle. Et nytt musikalsk medium ble opprettet, bestående av nye eller nyutviklede instrumenter som ikke kunne assosieres med barokkens åndelige instrumenter og musikk. «Harmonimusik» som ensemblet ble kalt, besto av oboer, klarinetter, fagotter og horn, av og til styrket med en trompet.

Sammensetningen var noe forskjellig, men oftest var det to av hvert instrument, av og til fire. Denne ensembletypen var et av de viktigste musikalske medier i den klassiske periode og virket først og fremst ved hoffene. Keiser Josef II kunne med stolthet presentere sitt nye «Harmonimusik» i 1782 ved en stor begivenhet i Wien. Ensemblet ble brukt først og fremst i Østerrike, Ungarn, Tyskland og Frankrike. Mest utbredt var dette i Wien, Praha og Budapest. Høydepunktet for utbredelsen var i årene 1750–1835. Ensembles hovedoppgave var å spille til underholdning først og fremst ved store festlige anledninger.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-91) skrev nærmere 20 komposisjoner for «*Harmonimusik*». De mest kjente er «Serenade i Bb - Grand Partita» K 370a (tidligere 361) og «Serenade i Eb» K 375. Mozart skrev Grand Partita i 1784 for: 2 oboer, 2 klarinetter, 2 bassettorn, 4 horn, 2 fagotter og 1 kontrabass. Komposisjonen er av mange Mozartkjennere betegnet som et av hans mest betydningsfulle verk.

I tillegg til disse komposisjonene har Mozart selv laget arrangementer fra flere av sine operaer for «Harmonimusik» f. eks. Don Giovanni og Entführung aus dem Serail. Ellers ble de fleste av hans operaer arrangert for blåsere av hans gode venn *Johan Nepomuk Wendt* (1745-1801).

De andre betydningsfulle komponistene i den klassiske perioden som *Josef Haydn* og *Ludwig van Beethoven* skrev også en rekke komposisjoner for «Harmonimusik». Fra Beethovens hånd kan vi nevne Oktett op 103 og Adagio i F. Beethoven skrev for øvrig også 6 marsjer for militærorkester op. 18–24. Haydn skrev en rekke Divertimenti, marsjer og overture.

Beveger vi oss over mot romantikken så skrev Franz Schubert flere verk for «Harmonimusik» og en rekke av Rossinis operaer har blitt arrangert for dette ensemblet.

Blåseorkester i det 19. århundret

Blåsemusikken i dette århundret og dermed i den romantiske perioden, er først og fremst dominert av militærorkestrene. Som tidligere nevnt hadde i tillegg instrumentenes utvikling, og oppfinnelse av nye instrumenter enorm betydning for korpsenes utvikling.

I dette århundret sto militæret meget sterkt og samtidig ble det opprette private regimenter og halvmilitære enheter med frivillige. Her i Norge hadde vi en rekke såkalte «Borgerbevæpninger». Svært mange av disse enhetene hadde musikkorps organisert etter militært mønster og med et klart militært for-

bilde, det være seg med uniformer, marsjer, eksersis og repertoar.

I dette århundret sto korpsmusikken sterkt over hele den vestlige verden. I Italia, nærmere bestemt Napoli hadde *Alessandro Vesella* (1860-1929) opprettet tre mønsterbesetninger for byens musikkorps. Alle skulle standardiseres og bygges ut etter dette mønsteret.

61

	Grande	Mediana	Piccola
Flute	4	1	1
Ab sopran klarinett	1		
Eb klarinett	2	2	2
1. Bb klarinett	9	6	4
2. Bb klarinett	8	6	4
Eb alt klarinett	2	2	2
Sopran saxofon	1	1	
Alt saxofon	2	1	
Tenor saxofon	2	1	1
Baryton saxofon	1	1	1
Bass saxofon	1		
Obo	4		
Bass sarrusofon	1		
Eb kontrabass sarrusofon	1		
Bb kontrabass sarrusofon	1	1	
Kontrabass	4		
Horn	4	2	2
Eb kornett	1		
Bb kornett	1	1	1
Trompet	2	2	2
Bb bass trompet	2	1	
Bb tenor trombone	2	2	2
F bass trombone	1	1	1
Bb kontrabass trombone	1		
Eb flygelhorn	1	1	
Bb flygelhorn	3	2	2
Eb alt flygelhorn	2	2	2
Bb tenor horn	2	2	1
Euphonium	4	2	1
F tuba	1	1	
Eb tuba	1		
Bb tuba	2	2	1
Timpani	3		
Lilletromme	1	1	1
Basstromme	1	1	1
Cymbaler	2	1	1
Totalt	82	51	36

Repertoaret

Som tidligere nevnt besto repertoaret i denne tiden vesentlig av transskripsjoner av orkesttermusikk, utdrag fra operaer, marsjer og karakterstykker. Selvsagt ble det også originalskrevet mye musikk på denne tiden, men det er lite som har musikalsk verdi i dag. En del hederlige unntak er det selvsagt.

Felix Mendelssohn (1809 – 47) skrev allerede som 15 åring sin første og mest betydningsfulle komposisjon for korps, Overture op. 24 (Overtüre für Harmonimusik) komponert i 1824 til et lite korps i badebyen Dobberan på Østersjøkysten. Overturen er lite spilt i originalversjon, men den har blitt svært populær i revidert utgave for moderne korpsbesetning.

Hector Berlioz (1803 –69) har nok skrevet dette århundres mest betydningsfulle korpskomposisjon, «Symphonie Funèbre et Triumphale». Dette ble skrevet i 1840 til feiring av 10 års jubileet for julirevolusjonen 1830. Komposisjonen var Berlioz sin 4. symfoni, og den var en bestilling fra den franske regjering. Instrumentasjonen er for stort blåseorkester uten saxofoner. Symfonien har 3 satter hvor tredjesatsen i tillegg er for ad. lib. strykere og kor. Uroppførelsen 28. juli 1840 ble gjort med 108 musikere i korpset. I tillegg var det med et strykeorkester med 80 musikere og et kor på 200.

Symfonien gjorde et dypt inntrykk på Richard Wagner som etter å ha hørt framførelsen slo fast at Berlioz virkelig var et geni. 14. desember 1844 ble de jordiske levninger etter Carl Maria von Weber ført tilbake til Dresden fra London. Til en storstilt seremoni hadde *Richard Wagner* (1813 –83) skrevet en *Sørgemarsj* bygget på tema fra Webers opera *Euryanthe*. 81 musikere fremførte komposisjon under en prosesjon gjennom Dresdens gater. Dette ble skrevet for en besetning som besto av: 5 fløyter, 7 oboer, 20 Bb klarinetter, 10 fagotter, 8 horn, 6 trompeter, 6 tenorhorn, 9 tromboner, 4 tuba og 6 trommer.

Av betydningsfulle verk for korps fra dette århundret er også verdt å nevne *Nikolai Rimsky-Korsakoff* (1844 –1908), som skrev tre solostykker med korpsakkompagnement. «Variasjoner for obo over Glinkas tema *Chto krasotka molodaya* – Hvor går den vakre unge piken», «Konsert for trombone og korps» til-egnet trombonisten Lyeonoff, uroppført av Marinens musikkorps i Kronstadt og «Konsertstück for klarinett» som Rimsky-Korsakoff selv ikke fremførte fordi han var svært misfornøyd med korpsakkompagnementet.

Av andre komponister fra dette århundret som skrev for korps kan vi nevne: Tsjajkovsky, Rossini, Verdi, Meyerbeer, Bruckner og Dvorak. Men med unntak av Dvoraks «Serenade» for blåseensemble har ingen av disse verkene overlevd og det er de færreste av dem som i dag er av musikalsk interesse.

Korpsmusikken i USA

USA har en solid korpstradisjon. Den nye verden ble tidlig opptatt av folkelig underholdning og mange utvandrede europeiske musikere satset på en karriere i det forgyttede land. Militærmusikken sto sterkt allerede fra 1700 tallet, den europeiske harmonimusik tradisjonen dukket raskt opp bl.a. i Boston.

Men det var da franskmannen Antoine Jullien dukket opp i 1853-54 at korpsene ble populære. Jullien var en entertainer av rang, født i Paris 1812. Han hadde startet en serie populære konserter i Paris og senere fulgte han opp disse med en serie i London. Dagens populære konsertserie «The Proms» er en videreføring av Julliens konserter fra 1840 årene.

I England arbeidet han også med korps og han er gitt æren for den første publikumssuksess for engelske korps. Han var utrolig populær, og i USA inspirerte han korpsdirigentene som senere skulle bli fundamentet i amerikansk korpsmusikk suksess, navn som *Patrick Gilmore*, *D. W. Reeves*, *Carlo*

Alberto Cappa, Frederick N. Innes, John Philip Sousa, Arthur Pryor, Alessandri Liberati, Guisepppe Creatore og mange flere.

Patrick Gilmore var den første som tok opp Julliens ideer han startet sitt første profesjonelle korps i 1860, Boston Brigade Band og han bygde korpset opp som en strømlinjet profesjonell organisasjon. Hans suksess med dette korpset og senere 22nd regiment of New York gjorde ham til en av USAs mest betydningsfulle musikkpersonligheter. Korpset ble i USA på denne tiden det kulturelle senter og senter for underholdning. Gilmore's korps reiste rundt hele Amerika og tusenvis av mennesker ble begeistret over hans konserter.

Dette var i en tid med mange politiske og sosiale brytninger i USA og Gilmore viste å utnytte dette. På konsert i New Orleans spilte han Dixie's land og Blue Bonnie Flag, Battle Hymn of the Republic og andre populære melodier i sørstatene. Samtidig hadde han dyktige solister som framførte krevende solonummer som Carnival i Venedig og andre virtuose komposisjoner.

Gilmore tok korpset med til Europa og hadde konserter bl.a. med Grenadier Guards band under ledelse av Dan Godfrey og Musique de la Garde Republicaine under ledelse av Paulus, og senere med det Keiserlige Musikkorps i Preussen under ledelse av Wieprecht.

Repertoaret denne tiden besto av orkesteroverturner som Wilhelm Tell, Tannhauser og utdrag fra romantikkens store operaer. Musikkerne i korpset var datidens fremste utøvere som Jules Levy på kornett og E.A. Lefebvre på saxofon.

Gilmore hadde en stor besetning i sine korps, i 1878 totalt 66 musikere med følgende fordeling: 2 piccoloer, 2 fløyter, 2 oboer, 1 Ab klarinett, 3 Eb klarinett, 16 Bb klarinetter, 1 alt klarinett, 1 bass klarinett, 2 fagotter, 1 kontrafagott, 1 sopransax, 1 altsax, 1 tenorsax, 1

barytonsax, 1 Eb kornett, 6 kornett/trompet, 2 flygelhorn, 4 horn, 2 althorn, 3 tromboner, 2 tenorhorn, 2 euphonium og 5 tuba.

Et gjennomsnittskorps i USA som på denne tiden hadde 25 musikere med følgende sammensetning:

1 piccolo, 1 Eb klarinett, 4 Bb klarinetter, 2 Eb kornetter, 4 Bb kornetter, 2 althorn, 3 tromboner, 2 barytoner, 2 tuba og 3 slagverk.

Gjennomsnittskorpset hadde klar overvekt av messing, mens Gilmore hadde en stor treblåsergruppe. Dette førte til at repertoaret kunne være langt mer variert og spennende.

John Philip Sousa (1854 – 1932)

John Philip Sousa har med rette blitt kalt den moderne amerikanske korpsmusikkens far. Han la grunnlaget for det moderne symphonnic band og ikke minst utviklet han korpsrepertoaret.

Sousa begynte sin dirigentkarriere som dirigent for «US Marine Band», Washington D.C. Da han startet i 1880 var han bare 26 år gammel. Korpset var da i følge Sousa demoralisert og lå langt nede. «Det fantes ikke ei note av Wagner, Berlioz, Grieg, Tsjajkovsky eller andre moderne komponister av betydning i den musikalske verden». Uttalelsen er betegnende for Sousas repertoarpolitikk, det var viktig å gi publikum samtidsmusikk av tidens fremste komponister. Et syn som selv i dag nok ikke er typisk for så mange korpsdirigenter. Hvor mange dirigenter tør i dag presentere det beste av samtidens betydningsfulle komponister for et stort publikum?

Sousas politikk var ikke bare gi folket det de vil ha, men også det de trenger. Selvsagt ga han dem lettere underholdningsmusikk også, men selv denne musikken skulle være av god kvalitet, og den skulle passe inn i et helhetlig program. Da Sousa sluttet i 1892, var «US Marine Band» USA's fremste korps, og Sousa en av landets fremste musikkpersonligheter, dirigenter og komponister. Ikke bare marsj-

63

komponist, men som komponist av oppretter, sanger og suiter.

1892 startet han sitt første profesjonelle korps. Han samlet de beste musikerne fra USA og Europa til prøvespill. Han betalte bedre enn symfoniorkestrene, og etter hvert ble korpset så populært at de beste musikerne heller spilte hos Sousa, enn i verdens fremste symfoniorkestre. Korpset ble en enorm suksess, og i løpet av de neste 30-35 årene reiste Sousa rundt hele verden med sitt profesjonelle korps. Kornettisten Herbert Clark, senere også Frank Simon, trombonisten Arthur Pryor, og Simon Mantia på euphonium var bare noen av stjernene i Sousas korps.

Et typisk konsertprogram for Sousa kunne være:

64	1. Overture	Wilhelm Tell	Rossini
	Ekstra	El Capitan march	Sousa
	2. Soloist	Love Thoughts	Pryor
		Solist Arthur Pryor trombone	
	Ekstra	Londonderry air	Irish folk song
	Ekstra	Washington Post March	Sousa
	3. Walz	La Reine de la Mer	Sousa
	Ekstra	The Pathfinder of Panama march	Sousa
	4. Soprano solo	Une voce poco fa	Rossini
		Soloist: Miss Maud Reese-Davies	
	Ekstra	I've made my plans for this summer	Sousa
	Ekstra	Manhattan Beach march	Sousa
	5. Suite	Last day of Pompeii	Sousa
	Ekstra	The US Field Artillery march	Sousa
	Pause		
	6. Mixture	Country Gardens	Grainger
		Gliding girl tango	Sousa
		The Whistler and his dog	Pryor
	Ekstra	Semper Fidelis march	Sousa
	7. Novelty	Yankee Doodle	Reeves
	Ekstra	Fairest of the fair march	Sousa
	8. Violin solo	Introduction and rondo capricciosa	Saint-Saëns
		Soloist: Miss Dorothy Hoyle, violin	
	Ekstra	Nymphalin	Sousa
		The Volunteers march	
	9. Finale	Introduction 3rd act Lohengrin	Wagner
	Ekstra	The Stars and stripes forever march	Sousa

Ni hovednummer var trykt i programmet, men Sousa var raus med ekstranumrene, og i tillegg til at solistene fikk et ekstranummer, var det alltid en marsj etter hvert hovednummer. Konsertene ble lange, men publikum skulle få noe igjen for pengene.

Sousa besøkte Afrika, Asia, Australia, Europa og Sydamerika med sine korps. Det nærmeste han kom Norge, var en konsert i Tivoli i København. Da den amerikanske depresjonen med krakket på børsen i New York kom, sluttet Sousa med sine turneer. Han var dessuten blitt en gammel mann.

Korps ved skoler og universiteter i USA

I begynnelsen av forrige århundre startet en bevegelse i USA for å få korps inn som en obligatorisk del av de amerikanske skolene. Etter hvert grodde det frem en sterk korpsstradisjon på amerikanske high schools og universiteter. Sousa var en av mennene bak dette, sammen med han sto *Austin Harding* fra University of Illinois, *Edwin Franko Goldman*, *Glenn Cliff Bainum* - Northwestern University m. fl.

Ved highschoolene utviklet det seg et repertoar av pedagogisk musikk. Komponister og arrangører som *Eric Leidzen*, *Paul Yoder*, *Harold Walters* og senere *Franck Erickson* og *James D. Ployhar* la forholdene til rette for at korps på små steder og ved små skoler skulle spille musikk av god kvalitet uavhengig av størrelsen på korpsset og besetningen.

Det ble lagt til rette for utdanning av korpsdirigenter ved universitetene. Korpsorganisasjonene gikk sammen om å utarbeide mønsterbesetninger som forlagene benyttet ved utgivelse av noter. Alt dette førte til en enorm vekst av korpsmusikken ved utdanningsinstitusjonene.

På college og universitetsnivå fikk man korps på et svært høyt nivå. Verdt å nevne er det norskættede St. Olaf College, Northwestern

University, University of Illinois, University of Michigan, Eastman School of Music m.fl. Etter hvert fikk man også flere komponister til å skrive musikk for disse ensemblene og i USA ble det utviklet et repertoar på kunstnerisk høyt nivå.

Sammen med universitetskorpsene var også opprettelsen av det profesjonelle «Goldman Band» i New York viktig for utviklingen av repertoaret. «Goldman Band» som ble stiftet av *Edwin Franko Goldman* var satt sammen av profesjonelle musikere fra orkesterne i New York. Korpssets politikk var klar, man skulle utvikle korpsrepertoaret og få etablerte komponister til å skrive for korps.

Viktig er også *Frederick Fennells* opprettelse av «Eastman Windensemble» ved Eastman School of Music, Rochester New York i 1952. Fennell etablerte en ensembletype som skulle spille musikk for blåsere med den til enhver tid av komponisten foreskrevne besetning. På en konsert kan derfor ensemblet skifte besetning fra nummer til nummer avhengig av komponistens ønsker. Ensemblet gjorde en rekke plateinnspillinger i 1950-årene som har blitt referanse for standardrepertoaret for blåsere.

20. århundrets korpsmusikk

Det første viktige verk for korps skrevet i det 20. århundret var «First suite in Eb» av *Gustav Holst* (1874–1934). Verket er et av de mest betydningsfulle verk for korps og sannsynligvis blant de mest framførte. Suiten har 3 satser; Chaconne, Intermezzo og March.

Suiten er komponert for følgende besetning: Piccolo, Fløyte, 2 oboer, solo, 1., 2. og 3. klarinett i Bb, altsaxofon, tenorsaxofon, 2 fagotter, 4 horn i Eb, solo, 1., 2. og 3. kornett, 2 trompeter, 3 tromboner, euphonium, tuba, pauker, lille tromme, basstromme, cymbal, tambourin og triangel. Komponisten har ikke angitt antall klarinetter, kornetter eller tuba.

Gustav Holst skrev videre *Second suite in F* (1911) og *Hammersmith, prelude and scher-*

65

zo (1931). Særlig den siste komposisjonen er av høy kvalitet.

Ralph Vaughan Williams (1872 –1958) også engelsk komponist har gitt tilskudd til korpsrepertoaret med *English Folk Song Suite* og *Toccata Marziale*, begge komponert i 20 årene. Landsmannen *Gordon Jacob* har bidratt med en rekke verk bl.a. *William Byrd Suite* og *An Original suite*.

66

Holst, Vaughan Williams og Jacob blir ofte referert til som «The British military band classics» og er alle betydelige bidrag til korpsrepertoaret.

Australieren *Percy Aldridge Grainger* (1882 –1961) pianist og komponist som bodde størstedelen av sitt liv i USA har gjennom mange år levert betydelige korpskomposisjoner. *Lincolnshire Posy* (1937) er et av de aller viktigste verkene for korps. «Villblomster fra Lincolnshire» er en samling folkesanger utsatt i en fargerik, rytmisk intrikat komposisjon. Ved urpremieren 1937 var Grainger langt foran korpsene og uroppførelsen ble følgelig en katastrofe, musikerne klarte ikke å fremføre musikken. I dag er verket standardrepertoar for dyktige korps. Andre verk av Grainger er bl.a. *Irish Tune*, *Shepards Hey*, *Colonial song* samt hans alt for sjeldent framførte *Hillsong nr. 1 og nr.2*. Felles for alle Graingers komposisjoner er en frodig instrumentasjon og en genial harmonisering.

En annen hjørnestein i det 20. århundres korpsrepertoar ble skrevet av franskmannen *Florent Schmitt* (1870-1958) i 1913 for «*Musique de la Garde Republicaine*», Paris, som uroppførte verket først i 1925. Stykket som het *Dionysiaques* og som ble skrevet for stort blåseorkester var langt forut for sin tid, og har først i de senere årene kommet på repertoaret.

I Frankrike komponerte *Arthur Honegger* (1892-1955) *March sur la Bastille* (1936). Også *Darius Milhaud* (1892 –1974) har skrevet flere

betydningsfulle verk for korps. Mest kjent er *Suite Francaise* som han skrev i USA i 1945. Verket er basert på franske folkesanger og først framført av «*Goldman Band*» i New York. Et betydningsfullt verk for dyktige korps. Av Milhaud bør også nevnes *West Point Suite* skrevet til West Point Military Academy Band.

24. juli 1926 var det en historisk konsert i den lille byen Donaueschingen i Tyskland under en musikkfestival sponset av prins Max Egon fyrste av Fürstenberg. På programmet sto:
Paul Hindemith – *Konzertmusik für Blasorchester op. 41*,
Ernst Krenek – *Drei Lustige Märsche op. 34*
Ernst Pepping – *Kleine Serenade für Militarorchester*
Ernst Toch – *Spiel für Blasorchester*

Alle komposisjonene er i dag viktige verk i korpslitteraturen.

Paul Hindemiths (1895-1963) «Konzertmusik» anses av mange i dag for å være et mer betydningsfullt verk en hans «Symphony in Bb» som skrevet til «US Army Band» i 1951. Men dette er selvsagt også et viktig verk i korpslitteraturen.

Arnold Schönberg (1874 –1951) skrev på bestilling fra forleggeren G. Schirmer «Theme and Variations» - op. 43a i 1943. Verket var tenkt for vanlige amerikanske skole og amatørkorps, men vanskelighetsgraden viste seg å vær alt for høy. Verket som er tonalt (g-moll) består av 7 variasjoner over et 21 takters tema. Definitivt en av de fremste komposisjonene skrevet for korps.

Flott instrumentasjon, utfordrende solistiske oppgaver, spennende harmonisering, solid struktur, et mesterverk av en mester. Schönberg har senere instrumentert verket for symfoniorkester.

Det vil føre for langt å gå i helt i detalj, men det er verdt å nevne en del betydelige komponister som har skrevet for korps i perioden 1940 – 1960:

<i>Roy Harris</i>	<i>H. Owen Reed</i>
<i>William Schuman</i>	<i>Virgil Thomson</i>
<i>Morton Gould</i>	<i>Aram Khachaturian</i>
<i>Paul Creston</i>	<i>Robert Russel Bennett</i>
<i>Henry Cowell</i>	<i>Peter Mennin</i>
<i>Wallingford Riegger</i>	<i>Vincent Persichetti</i>
<i>Samuel Barber</i>	<i>Howard Hanson</i>
<i>Nicolai Miaskowsky</i>	<i>Clifton Williams</i>
<i>Alfred Reed</i>	<i>Vittorio Giannini</i>
<i>Sergej Prokofieff</i>	<i>Joseph Jenkins</i>
<i>Aaron Copland</i>	<i>Ingolf Dahl</i>

1960 – 2000

De siste 40 årene har det skjedd svært mye på repertoarsiden. En lang rekke betydningsfulle verk har sett dagens lys. Veldig mye har skjedd på det pedagogiske repertoaret og en rekke dyktige komponister lager god pedagogisk musikk. Vi kan nevne: *Timoty Brouge, James D. Ployhar, James Swearingen, Bob Margolis, Thomas Duffy, Eric Ostling, Frank Erickson, Anne McGinty, W. Francis McBeth og Robert Jager.*

Det mer avanserte repertoaret har vi fått en rekke betydelige verk fra alle kanter av verden (se liste under):

67

Yasuhido Ito	Japan	Gloriosa
Karel Husa	Tsjekkia/USA	Music for Prague 1968
		Les Couleur Fauve
		Apotheosis of this earth
		Al Fresco
Martin Ellerby	England	Paris Sketches
Nicolas Maw	England	American games
Edward Gregson	England	Festivo
		Sword and Crown
		Celebration
		Metamorphoses
Alan Gorb	England	Metropolis
		Yiddish Dances
John McCabe	England	Canyons
Pierre Ancelin	Frankrike	Homage a Mistral
David Maslanka	USA	A Childs Garden of dreams
		Symphony nr. 2
Johan de Meij	Holland	Lord of the Rings
		Big Apple symphony nr. 1
Dana Wilson	USA	Piece of mind
Michael Colgrass	USA	Urban Requiem
		Arctic dreams
		Winds of Nagual
Warren Benson	USA	Symphony II Lost songs
		Dawn's early light
		Passing Bell
		The Solitary dancer
Mauricio Kagel	Argentina	10 märsche um den Sieg zu
		Verfehlen.
John Corrigliano	USA	Gazebo Dances
Gunther Schuller	USA	Meditation

Listen over verk og komponister vil bli lang. Det kan skrives en bok om korpsrepertoaret fra 1960 – 2000. Dette er bare noen eksempler.

Korpsene i Norge

Blåsemusikken har lange røtter og tradisjoner. Bronselurene fra ca 800 vitner om musikk ved seremonier og festligheter. Militære signaler hadde betydning også i vikingtiden. Snorre forteller: «...da kongen hørte denne tidende, lot han blåse folket sammen...»

Også i Norge har militære korps hatt stor betydning for utviklingen av korpsbevegelsen. Norske militærkorps har en lang og solid tradisjon. På 15-1600 tallet var fløyter og trommer de vanligste instrumentene blant fotsoldater, mens trompeter og pauker ble brukt av rytteravdelinger. Skalmeien kom tidlig og oboen skal ha blitt innført til Norge ca. 1700. Fra 1776 var den kongelig forordning om at alle infanteriregimenter skulle ha 6 oboister. På slutten av 1700 tallet hadde man besetninger på 2 oboer, 2 klarinetter, 2 fagotter og 2 horn.

Ved ny hærordning av 1817/18 fikk landet et brigademusikkorps i tilknytning til hvert av de 5 brigadene. I tillegg hadde marinen sitt eget musikkorps. I 1836 hadde Brigademusikken i Trondheim følgende instrumenter i henhold til militære ruller: Piccolofløyte, Eb klarinett, Bb klarinett, trompet, horn, klaffehorn, fagott, kontrafagott og basstrombone.

Etter hvert ut over 1800 tallet fikk korpsene en besetning ikke ulik den man hadde langt inn i 1970 årene. Militærkorpsene spilte i på denne tiden en meget betydelig rolle i de lokale musikkliv. Korpsene sørget selv for å utdanne sine musikere. Dette var fram til 1883 da musikkonservatoriet ble opprettet, den eneste offentlige musikkutdannelse i Norge.

Betydelige musikere var dirigenter og ledere for militærkorpsene. Flere av dem var utenlandske. Paolo Sperati, italiener som virket

fra ca. 1850, *Fredrich August Reissiger, Adolf Hansen, Ole Olsen, Oscar Borg, Johannes Hanssen* for å nevne noen som alle har gjort seg bemerket musikkhistorisk også som komponister.

Adolf Hansen var en betydelig komponist av lettere musikk og etterlot seg mer enn 200 komposisjoner.

Oscar Borg er et viktig kapittel i norsk korps-historie. Mest kjent som Norges marsjkonge, men har også en lang rekke andre komposisjoner av stor betydning. Han overtok som dirigent for Brigademusikken etter F. A. Reissiger og korpset ble straks landets fremste militærkorps og en viktig kulturfaktor i Kristiania.

Johannes Hanssens «*Valdres marsj*» er en av verdens mest populære marsjer, men han komponerte også en rekke andre stykker av mer lettere karakter som ble svært populære. Han var i høyeste grad med på å gi den internasjonale populærmusikken et norsk tonefall.

1918 ble korpsene omorganisert til Divisjonsmusikkorps og i 1954 ble de endret til Forsvarets distriktsmusikkorps. I dag er det 7 profesjonelle korps og de senere årene har det blitt betydelig utvidet slik at det er mulig å fremføre bl.a. vår tids musikk for korps. Den musikalske utviklingen har vært betydelig den senere tid, høyt utdannede musikere får ansettelse og det musikalske nivået er av internasjonal høy standard.

Militærmusikken har hatt uvurderlig betydning for skole og amatørkorpsbevegelsen i Norge. Musikere har virket som dirigenter og instruktører og ved utstrakt konsertvirksomhet presenterer de korpsmusikk på høyt nivå på små og store steder over hele landet. På denne måten har de alltid vært en inspirasjon for korpsbevegelsen.

Amatørkorpsbevegelsen i Norge

Sivile blåseensembler har også lange tradisjoner her i landet. På 16-1700-tallet hører vi om bymusikanter. Tidlig på 1800-tallet ble det i enkelte bedrifter opprettet musikkorps. Bærums verk har hatt korps siden 1801. Andre eksempler er «Glassverksmusikken» og «Fritzøemusikken» i Larvik. Mange steder i landet hadde tilsvarende korps. Ideen var at arbeiderne skulle bruke fritida til noe fornuftig. Det var en kjent sak at alkohol, dårlige boforhold m.m. ødela mange på denne tiden og korpsene gjorde at arbeiderne ble engasjert i noe fornuftig. En god investering av bedriftseieren.

Samtidig hadde byene sine sivile/halvmilitære «Borgerbevæpninger» som hadde sine musikkorps. Et eksempel er Laurvig Borgerbevæpning som ble stiftet 1848 og senere omdøpt til Larvik Borgemusikk, et korps som eksisterer den dag i dag. Det var rift etter å være med i disse ensemblene og de var utstyrt med flotte uniformer og hadde høy sosial status.

Religiøse organisasjoner, speidere og losjer hadde også sine egne korps f.eks. «Misjonsmusikken». Dette ble mer utbredt inn i 1900-tallet spesielt med Frelsesarmen som hadde brassband over hele landet.

Guttemusikk og senere skolekorpsbevegelsen startet allerede rundt 1890 fikk stor oppsving like etter århundreskiftet. Hvor er Norge et land med så mange skolekorps? Svarene kan være mange, men det viktigste er 17. mai. I 17. maitoget skulle alle skoler ha et musikkorps først i toget og derved ble det stiftet korps på nesten alle skoler over hele landet. Det ble en eventyrlig bevegelse som etter hvert fikk stor musikalsk og kulturell betydning for Norge.

Da medlemmene i guttekorpsene gikk for aldersgrensen, startet de såkalte ungdomskorps, amatørkorps for voksne som og fikk en rask utbredelse.

Vi skal ikke komme nærmere inn på skole- og amatørkorpsbevegelsen her, men konkludere med at flere korps både skole og amatørkorps i dag holder svært høyt musikalsk nivå i toppsjiktet internasjonalt.

Repertoaret

Repertoaret i Norge har fulgt det internasjonale repertoaret. Tidligere spilte man transkripsjoner, marsjer, opera-, operetteutdrag og lettere underholdningsmusikk. Mye musikk av nasjonal karakter ble framført slutten 1800 og inn i 1900-tallet, spesielt av militærorkestrene og takket være dirigentene som også var dyktige komponister.

Originalmusikk for korps har alltid vært spilt. Tidligere komponister er her Oscar Borg, Ole Olsen, Ole Hjellemo, Johannes Hanssen. Verdt å nevne er også Edvard Griegs Sørgemarsj.

De siste 50 årene har det vokst frem betydelig repertoar av samtidsmusikk for korps. Takket være offentlige støtteordninger har det vært mulig å bestille verk for korps fra norske komponister. En del verk er også bestilt av utenlandske korps.

169

Noen komponister og betydelige verk av større format:

Egil Hovland	<i>Fanfare og koral</i> <i>Festival overture</i>
Knut Nystedt	<i>Entrata Festiva</i>
Yngve Slettholm	<i>Studier</i> <i>Sed Spes Est</i>
Frank Tveor Nordensten	<i>Symfoni nr. 1</i> <i>Pits left in</i>
Gunnar Sønstervold	<i>Harstad</i>
Arne Nordheim	<i>Recall and signals</i>
Øistein Sommerfeldt	<i>Torsteinen</i> <i>Militæroverture</i>
Geirr Tveitt	<i>Symfoni for korps</i> <i>Sinfonia di</i> <i>Soffiatori</i>
Håkon Berge	<i>Coriolan</i>
Bjørn Hoemsnes	<i>Opus partus</i>
Olav Anton Thommesen	<i>Stabsarabesk</i>
Torstein Aagaard-Nilsen	<i>Artic Dreams</i> <i>Prisme</i> <i>Grim</i>
Helge Hurum	<i>Eventus</i>

Listen er mye lenger, men dette er et lite utvalg.

Etterord

Til tross for sin lange historie er fortsatt korpsmusikk et ungt medium. Repertoaret har stort sett blitt utviklet det siste hundre året.

Vi har ingen skatt av standard verk med høy kvalitet å øse av slik symfoniorkesteret har det. Men mye er i ferd med å skje. Korpsmusikken har en lys framtid, men forutsetningen er at repertoaret utvikles videre. Vi må få flere dyktige komponister til å interessere seg for mediet, og vi som korpsdirigenter må være villige til å ta utfordringene og framføre vår tids musikk. Her ligger store oppgaver foran oss.

Litteraturliste

Stanly Sadie: *The new Groves Dictionary of Music and Musicians 1991*
MacMillan Publishers Limited, London

H.W. Schwarz: *Bands of America*
Doubleday & company inc. N.Y.

Wolfgang Suppan: *Lexicon das Blasmusikwesens*
Schulz Verlag, Freiburg, Tyskland

Frank Battisti: *The Twentieth century American wind band/ensemble*
Meredith Muisic Publications, Ft. Lauderdale, Fl. USA

Wallace/Corporon: *Wind ensemble/band repertoire*
University of Northern Colorado, USA

Richard Franko Goldman: *The Wind Band it's literature and technique*
Greenwood Press Publishers, Westport, Conn. USA

David Whitwell: *The history and literature of the wind band and the wind ensemble (bind 1 -11)*
Winds, Northridge, California